

Katarzyna Jaworska

Chojnów

Konstanty Czartoryski – skondensowana retrospektywa jego twórczości

Retrospektywa to dwujęzyczny album o Konstantym Czartoryskim (1985–2016), jego dorobku artystycznym, filozoficznej myśli i naturalnych talentach. Młody twórca pozostawił po sobie zrealizowane przez bliskich marzenie stworzenia na Zamku w Pełkiniach Muzeum Sztuki Nowoczesnej. Wystawa monograficzna oddaje unikatowy styl twórczości młodego artysty. Katalog dorobku Konstantego Czartoryskiego to zbiór przemyśleń, zarówno tych malarskich, jak i literackich. Przegląd jego dokonań obfituje w zbiory prac: *cut outs*, instalacji, folii, kolarzy, rzeźb, obrazów, a także interesujących esejów. Słowem wstępu książkę opatrzyła Krystyna Czartoryska. Pierwsza część prezentuje teksty Konstantego Czartoryskiego, w których twórca zmagają się z problematyką sztuki współczesnej. Druga natomiast ukazuje jego prace plastyczne. Zwieńczeniem retrospektywy jest życiorys i kalendarium artysty.

Konstanty Jerzy Maria Czartoryski (il. 1–2)¹ urodził się 9 stycznia 1985 roku w Monachium. W 2008 roku uzyskał licencjat w dziedzinie sztuk pięknych na St Anne’s College na Uniwersytecie Oxfordzkim. W 2011 obronił tytuł magistra na University of the Arts w Londynie. W Oxfordzie opracował metodę nauki języka angielskiego dla Azjatów poprzez język polski. W 2008 roku wygrał konkurs na Łódzki Pomnik Pomarańczowej Alternatywy i otrzymał nagrodę Narodowego Centrum Kultury. Został finalistą prestiżowej nagrody The Figurative Art Prize przyznawanej przez The Boundary Gallery w Londynie. W 2010 roku podczas Nocy Muzeów zrealizował scenografię w budynku warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych. Wraz z Piotrem Frączakiem i Władysławem Januskiewiczem założył zespół Jest Kwiatuśkiem, a wspólnie z Piotrem Frączakiem i Sophie Elmgreen – zespół The Dynks. Pracował w Akademii High School Andrzeja Dethloffa – uczył rysunku, przygotowywał uczniów na studia artystyczne i architektoniczne. Opracowywał podręcznik *Kurs rysunku*. W 2013 roku przeniósł swoją pracownię z Londynu do zamku w Pełkiniach,

1 | Redakcja niniejszego numeru półrocznika „TECHNE. Seria nowa” pragnie bardzo podziękować Państwu Krystynie i Witoldowi Czartoryskim za udostępnienie fotografii – portretów i prac artystycznych – oraz zgodę i na ich publikację.

1. | Konstanty Czartoryski – portret,
Fundacja Pełkińska xx Czartoryskich

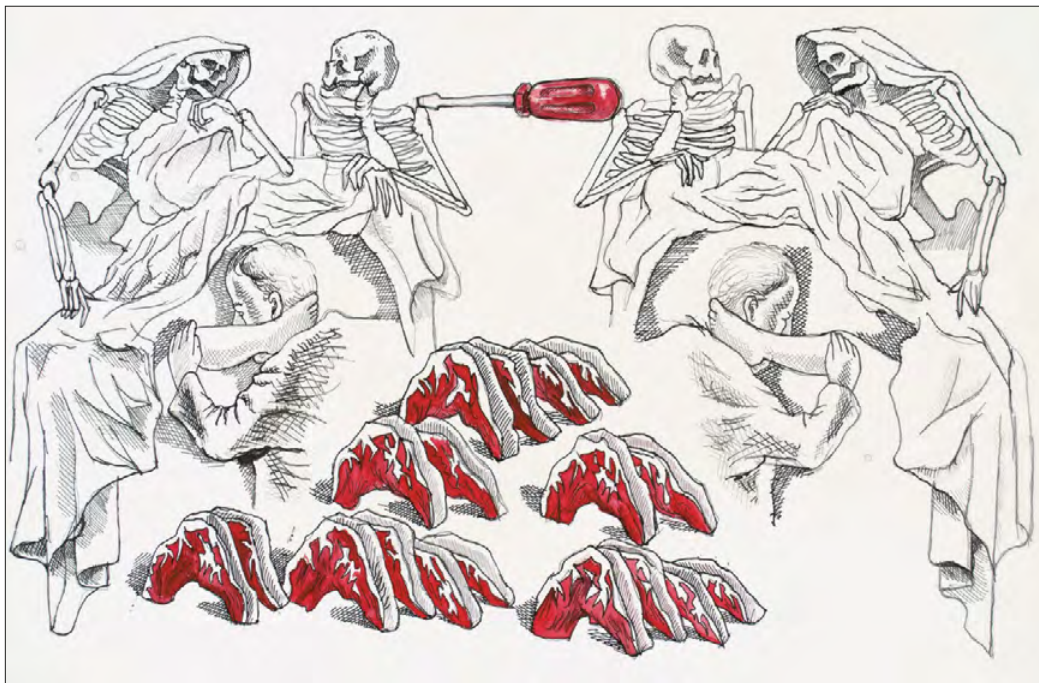
2. | Konstanty Czartoryski z instalacją *Rotating Space*, fot. A. Zybach, 2005, Fundacja Pełkińska xx Czartoryskich

3. | Praca z serii *Borborygmi*, 2012,
Fundacja Pełkińska xx Czartoryskich

4. | *Bez tytułu* (akwarela na papierze), 2015,
Fundacja Pełkińska xx Czartoryskich

5. | *Synthetic Umbilical Supremacy*, 2014, Fundacja Pełkińska xx Czartoryskich

wówczas powstał jego projekt CMOMA – The Czartoryski Museum of Modern Art, który realizowany jest po dziś dzień. Konstanty Czartoryski tak pisał o swoim projekcie: „Idea jest odbudowa skarbcza, zgromadzonych w przeszłości dzieł sztuki; sztuka współczesna jest ich dalszą kodyfikacją (przeszłości – przyszłości)”. W 2010 roku wraz z ojcem i bratem założyli Fundację Pełkińską xx Czartoryskich, w której pełnił funkcję wiceprezesa. Wspólnie z mieszkańcami Pełkii powołał Towarzystwo Miłośników Ziemi Pełkińskiej. W 2015 roku stworzył w Pełkiniach poetycką etiudę filmową i skomponował do niej muzykę.

Konstanty Czartoryski barwnie postrzegał świat i ludzi. Był człowiekiem o wielu talentach i umiejętnościach. Jego spuścizna to siedem indywidualnych wystaw w Warszawie i Londynie oraz dziesięć ekspozycji zbiorowych, które odbyły się w Londynie, Warszawie i Madrycie. Jest autorem licznych artykułów. Napisał interesujący esej o enigmatycznym tytule *X*, w którym podjął próbę odpowiedzi na trudne pytania dotyczące istoty egzystencji i jej wanitatywnego oblicza. Tworzył prace graficzne, scenariusze filmowe, pomniki światła, realizował krótkie filmy, koncertował, nagrywał płyty, fotografował... Przygotowywał wizualizacje do koncertów, plakaty, okładki, reżyserował teledyski. W 2014 roku wygrał zawody konne w skokach przez przeszkody i rajd Hubertus w Radawie.

Skarbnicę kreatywnych spostrzeżeń kontaminował barwą i kształtem. Jego kolarze stanowią sumę myśli, wizji świata – jego namacalnej rzeczywistości

6. | *Model abstrakcyjny*, 2014, Fundacja Pełkińska xx Czarторыskich

i kompilacji. To, co zachwyca, to szczerłość i naturalność. Konstanty zaznaczył w jednym ze swoich zapisków, że pokłady innowacyjności ma w sobie każdy, niezależnie od transparentnych słów, jak „artyzm” i „artysta”. Konstanty Czarторыcki miał artystyczną duszę i niezwykłą wyobraźnię. Fascynowała go sztuka, a wielu nurtujących odpowiedzi szukał w filozofii, psychologii i w samym sobie. Był erudytą, w jego twórczości dostrzec można prawdziwą, głęboką i artystyczną wrażliwość, składającą się na kwintesencję pokory i zagadki życia. Jego prace łączą w sobie ból istnienia ze swoistym turpizmem, groteską i wewnętrznym pluralizmem myśli. Fragmentaryczność, częściowość, niedopowiedzenie... Supremacja chwili twórczości. Indywidualna symbolika, którą można odkrywać wciąż na nowo, za każdym spojrzeniem, za każdym przeczytanym zdaniem...

Myśli młodego twórcy inspirują. Wizja Konstantego mierzy się z jego podświadomością. Sama sztuka mu nie wystarczała, uważał ją za „niepoważną”. Dzięki czemu jego prace są charakterne. Instynktowne. Pisał: „Każdy jest powołany do kreatywności w swoim obszarze działania”. W wielkiej prostocie demonstrował dzieło swojej wyobraźni – w realnym jej poczuciu i konstelacji. Konstanty był świadomy w swoich intencjach plastycznych. Nie chciał komponować form złożonych z obrazów. Nie chciał sugerować skojarzeń ani kreować narracji. Pisał: „Intrygujący nonsens, harmonijnie skomponowane brednie, powtarzanie konwencjonalnej formy”. Był zwolennikiem eksperymentowania. Rządzić danym dziełem plastycznym i jego całokształtem miał przypadek. Kombinacje, gotowe

rysunki, całe konstrukcje obrazów z mnogości stawały się jednością. Czysta i swobodna abstrakcja z przemyślaną manipulacją i wyrafinowaniem. Według Konstantego dzieło sztuki to dzieło przypadku z dużą dozą determinizmu i swoistą kontestacją.

Konstanty Czartoryski zmarł tragicznie 5 maja 2016 roku. Pozostawił po sobie okazałe *exegi monumentum*, jako artysta będący jednym z geniuszy młodego pokolenia XX i XXI wieku. Retrospektywa twórczości Konstantego Czartoryskiego to po części pamiętnik człowieka osobliwie uzdolnionego. Zauroczony Pełkiniami zostawił po sobie dziedzictwo fenomenu bycia artystą energetycznym, z dużą dozą introwertyczności i nietuzinkowej pasji tworzenia. Album to zaproszenie do zapoznania się z twórcą wybitnym, a nade wszystko skromnym.